

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

VINTERMOTIV FRÅN SÖDER, STOCKHOLM.

Radering av Hans J:son Norsbo.

I detta nummer:

Ledare:

NYÅRSINVENTERING

●

D:r G. Wallentin:

BACILLSKRÄCKEN
BOTTNAR I OKUN-
NIGHET

●

Med. d:r G. Myhrman:

ENDAST RÖNT-
GENUNDERSÖK-
NING EFFEKTIV

●

Bidrag av

Emil Hagström
Osvald Lindsten
Fritz Stenlund
m. fl.

●

KORSORD - SCHACK
PATIENTERNAS SPALT

N:r 1 1940 (15 jan.—15 febr.)

Pris 25 öre

Huvudkontor i Jönköping

Fonder: 16.000.000 kronor

BRAND-, ANSVARIGHETS-, GLAS-, INBROTTS-
OCH VATTENLEDNINGSSKADEFÖRSÄKRING

samt de kombinerade försäkringsformerna

Fastighets- och Villaägareförsäkring

Våra ombud återfinnas lättast i
RIKSTELEFONKATALOGEN
— Blå delens första sida —

Romanäs Sanatorium

FÖR LUNGSJUKA

Överläkare: Dr Allan Beskow.

Tidsenligt utrustad vårdanstalt med c:a 70 platser fördelade på enskilda och halvskilda rum. Vackert beläget på nordligaste delen av Småländska höglandet.

Ansökningar om vård kunna som regel beviljas utan väntetid.

Dagavgift: Kr. 10:25—14:50.

Begär prospekt. Adr. Romanäs. Rt. Tranås 2046.

Sävsjö Sanatorium

PRIVATSANATORIUM FÖR LUNGSJUKA.

(Beläget å Småländska höglandet)

Modern utrustning. Moderna bekvämligheter, varmt och kallt vatten. Särskilt toilettrum i de flesta rum.

Prospekt erhålles under adress Sävsjö.

Patienter emottagas även för kortare tids vård, t. ex. under väntetid till annat sanatorium eller för eftervård.

Avgifter 9—13:50 pr dag.

Överläkare: Doktor Åke Björklund, tel. Sävsjö 260.

STOCKHOLM

MARIA HÄGGLUNDS

Köttextrakt — SOYA

Gammal välkänd skånsk tillverkning
— Utan Kryddor. —

Användes i Fackskolan för Huslig Ekonomi, Uppsala, samt av framstående matlagningsexperten och hushållsskolor i landet. Koncentrerad. Dryg. Billig. HÅLLBAR. God och kraftig. Soya är hjälp i varje hushåll. Säljes över hela landet.

DAWID FORSBERG & C:o

(Inneh.: Ekenberg & Rydberg)

Solnavägen 109 Tel. 33 52 39, 33 76 99

Utländska träslag och fanér

CIVILINGENJÖR

GUNNAR LINDELL

Kungsgatan 48 Telefon 10 23 16

Utför alla slags arbeten inom husbyggnadsbranschen.

LUNDGREN'S TRIKAFFÄRER

Odengatan 78, S:t Eriksgatan 56, Götgatan 67
Tel. 30 00 67 Tel. 53 94 35 Tel. 42 14 00

Strumpor, Jumpers, Damunderkläder, Korsetter m. m.
Bästa kvalitéer till lägsta priser.

LANDÉNS

LAVENDELNTINKTUR
Bästa ansiktsvatten

Hos parfymhandlare i hela landet
till 2, 4 och 8 kronor pr flaska.

ARVIKA

NORDELL & SÖNER

BAGERI — KONDITORI — KAFÉ

Telefon 324 A R V I K A Telefon 324

Dagligen färskt matbröd — Kaffebröd, Wienerbröd o. Bakelser — Största sort. i Choklad — Konfekt o. Karameller.

CENTRALKONDITORIET

Telefon 1077 A R V I K A Telefon 1077

REKOMMENDERAS!

Beställningar av tårter emottagas.

BETALD ANNONSPLATS

BORÅS

BETALD ANNONSPLATS

FALUN

BETALD ANNONSPLATS

BETALD ANNONSPLATS

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

JAN. 1940

Utkommer en
gång i månaden
3:dje årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Telefon 41 39 99 Postgiro 154420
Götgatan 83^{II}, Stockholm

"De Lungsjukas Eftervårdskommitté"
De Lungsjukas Riksförbund

Nyårsinventering

I en ond och mörk tid ingår denna tidskrift i sitt tredje levnadsår. De mål, för vilka vi kämpa och vars förverkligande endast för några månader sedan syntes oss nära, ha åter trängts bort i ett ovisst fjärran. Det förslag till lösning av de lungsjukas eftervårdsfråga, som i somras framlades av Sv. Nationalföreningen mot tuberkulos' särskilda kommitté, och vilket i icke ringa grad inspirerats av De Lungsjukas Eftervårdskommitté, kommer tyvärr troligen att begravas under mängder av andra ärenden, vilka aktualiserats av kristiden och av oron ute i världen. I Socialdepartementet meddelar man, att Nationalföreningens eftervårdsförslag icke torde komma att föreläggas detta års riksdag, och man kan ingenting säga om förslaget framtida öde.

Officiellt har förslaget — efter vad d:r Neander i Nationalföreningen meddelar — då detta skrives ännu icke överlämnats till k. m:t, men Nationalföreningen kommer inom kort att göra detta med en framställning om, att behandlingen av detsamma om möjligt måtte påskyndas. Oavsett att ärendet sedan har att passera remisskvaren — en som bekant ganska tidsödande procedur — torde man alltså under nuvarande förhållanden ha föga anledning till optimism ifråga om möjligheten av en lösning inom de närmaste två åren av denna för landets lungsjuka så viktiga fråga.

—o—

Från statsmakternas sida torde landets lungsjuka inom den närmaste framtiden icke ha något stöd att vänta — såvida vi icke kunna försäkra oss om dessas bistånd i en aktion hos de kommunala fattigvårdsmyndigheterna. Det är framförallt dessa senare det nu åligger att se till, att de lungsjuka, vilka för sin försörjning äro beroende av fattigvården, icke blott få

skälig kompensation för de genom krisen stegrade levnadsomkostnaderna, utan även — i avvaktan på bättre tider, då sociala reformer åter kunna bli aktuella och Nationalföreningens eftervårdsförslag kan genomföras — att en radikal omprövning av samtliga de understöd, som nu utbetalas till icke arbetsföra lungsjuka äger rum; lämpligen efter de direktiv, som i somras utfärdades av Statens fattigvårdsinspektör i cirkulär till landets fattigvårdsmyndigheter. Som bekant var detta cirkulär en följd av De Lungsjukas Eftervårdskommittés uppvaktning hos byråchefen Wangson i januari förra året, och de synpunkter, som därvid framfördes, torde vara alltför väl bekanta för våra läsare för att här åter behöva refereras.

Vilka reformer, Fattigvårdsinspektörens cirkulär medfört ute i landet är oss hittills i stort sett obekant, men De Lungsjukas Riksförbund planerar nu en ny utredning angående de lungsjukas förhållanden, vilken kommer att omfatta hela landet och för vilken vi räkna med våra medlemmars medverkan. Med en sådan helhetsbild av de tuberkulosas förhållanden landet runt torde man lättare kunna avgöra, vad som kan och bör göras för att få en förbättring till stånd.

Redan nu kan emellertid sägas, att en snar och effektiv hjälp från fattigvårdsmyndigheternas sida bör lämnas. Det kan icke nog framhållas, att särskilda faktorer av psykologisk och medicinsk art motivera en särpräglad behandling av de lungsjukas understödsproblem, och det är därför fullständigt på sin plats, att just dessa i första hand komma i åtanke vid en omprövning och en förbättring av fattigvårdsunderstöden under kristid. Framförallt är ju den lungsjuke beroende av riklig och högvärdig föda och av en god och hälsosam bostad.

—o—

Levnadskostnadsindex har från okt. 1938 till okt. 1939 stigit från 167 till 171.*

Ifråga om viktigare födoämnen kan nämnas, att priset på mjölk i hela riket från okt. 1938 till okt. 1939 stigit från 24 till 25 öre, (i Stockholm från 26 till 28 öre), priset på smör från kr. 3:06 till 3:41 (i Sthlm fr. 3:04 till 3:44), nötköttet, stek, har fördyrats från kr. 2:02 till 2:28 (i Sthlm fr. 2:21 till 2:56). Exemplet kunde mångfaldigas. Vad detta betyder för en lungsjuk, som av läkare ordinerats "god och riklig föda", ligger i öppen dag. Det betyder, att vederbörande, som hittills halvsvultit på ett snällt tilltaget understöd, nu ytterligare måste dra åt svångremmen. För de fattigvårdens lungsjuka klienter, som äro hänvisade till att intaga sina måltider å kaféer och andra näringsställen, är den prisförhöjning, som vidtagits där, än mera katastrofal. Den kan betyda, att den lungsjuke (som t. ex. i Sthlm får 1:50 till mat per dag), måste försaka t. ex. det glas mjölk och den smörgås, som kanske förut utgjort hans eller hennes aftonmåltid. En fördyring med en 10-öring på en maträtt, en femöring på en smörgås och en tvåöring på ett glas mjölk drabbar hårt den, som med fattigvårdens magra matpengar på fickan, skall skaffa sig "god och närande föda" — på kaféer och matserveringar. Därtill kommer, att läget på restauranter och kaféfronten — enligt vad vi erfarit — är synnerligen labilt, och nya prisförhöjningar kunna väntas när som helst.

Beträffande bostad, ved, kläder m. m. gäller det i minst lika hög grad, ofta än mera, att de understöd, som utbetalas av fattigvården, äro mycket otillräckliga för tillgodoseende av dessa vitala behov. Särskilt i de större städernas hyreshus, där varmvattnet indragits, betyder den på grund härav ökade gasförbrukningen (i Stockholm har ju gaspriset därtill väsentligt höjts) oerhört mycket. Allt detta är faktorer, som fattigvårdsmyndigheterna ofrånkomligen måste räkna med vid en omprövning av de lungsjukas fattigvårdsunderstöd.

—o—

Det gäller nu icke blott att fästa fattigvårdsstyrelsernas uppmärksamhet på dessa förhållande, det gäller

* Alltså med fyra enheter sedan De Lungsjukas Eftervårdskommittés framställning till Fattigvårdsinspektören avlämnades. Stegringen var vid detta tillfälle under ett år två enheter, vilket då särskilt framhölls som anmärkningsvärt. Sålunda har index sedan hösten 1937 stigit med icke mindre en sex enheter utan att någon förbättring av de lungsjukas understöd ägt rum.

även att se till, att någonting blir gjort — och det snart. Organisation, sammanhållning, är den första förutsättningen för en samhällsgrupp, som vill framställa önskemål i en eller annan form. Genom konstituerandet av De Lungsjukas Riksförbund — som nu innesluter praktiskt taget samtliga patientföreningar och andra de lungsjukas organisationer i landet — ha Sveriges lungsjuka skaffat sig ett lämpligt instrument — en organisation, som genom ytterligare konsolidering bör kunna göra sin röst hörd och sina berättigade krav gällande. Detta har också insetts av de lungsjuka, som förtroendefullt anslutit sig till vårt förbund och givetvis också väntar sig något av detsamma.

Men förpliktelsen äro icke endast på vår sida — det kräves också, att våra medlemmar göra sitt bästa för att stödja organisationen. Till stor del är detta en ekonomisk fråga. Vår ekonomi är baserad på denna tidskrift, och det är därför varje förbundsmedlems plikt att göra allt, vad i vederbörande förenings förmåga står för att genom organiserandet av försäljningen av Status, genom prenumeration å tidskriften o. s. v. verka för dess spridning och därigenom för dess och förbundets framtid och möjligheter. De till föreningarna-förbundsmedlemmarna anslutna enskilda lungsjuka ha samma förpliktelser. Därför att Du lämnar sanatoriet bör Du icke lämna Förbundet. Tvärtom har Du då större möjligheter att i Din hemort som kommissionär för tidskriften eller som prenumerantsamlare göra något för densamma. Om varje från sanatoriet utskrivna "ginge in" för detta, skulle vi snart i varje stad, i varje bygd och by, i varje socken ha en kommissionär för Status. Och detta skulle betyda oerhört mycket, icke blott ekonomiskt, för Förbundet, utan även för spridandet av våra idéer och vårt program, för den opinionsbildning som först och sist är nödvändig för att kunna få till stånd bättre förhållanden för landets lungsjuka.

I förhoppning om, att dessa principer under detta år skola bli vägledande för våra medlemmar och för alla för vår verksamhet intresserade hälsa vi våra läsare på det nya året. För vår del skola vi göra allt för att vår tidskrift skall bli så god och så läsvärd som möjligt.

Trots mörka moln vid horisonten, trots de onda och oroliga tiderna, vilja vi uttrycka den förhoppningen, att även för Sveriges lungsjuka en ny och bättre dag skall randas.

J. S—n.

P. S. I presslägningsögonblicket meddelas, att levnadskostnadsindex sedan föregående kvartal höjts från 171 till 178 eller med ytterligare sju enheter. Sålunda har index sedan okt. 1937 höjts med 13 enheter. Livsmedelsindex har sedan förra kvartalet höjts från 109 till 114 eller med fem enheter!

Dessa siffror understryka ytterligare, vad ovan framhållits!

Bacillskräcken bottnar i okunnighet och brist på medkänsla

“Tuberkuloskampen bör vara en kamp mot tuberkulosen, ej mot de tuberkulösa!”

Dr. G. Wallentin.

Alltefter som den organiserade tuberkuloskampen utvecklats och fullkomnats har man kommit till insikt om att i densamma ingå väsentligen tre olika moment, nämligen uppspårandet av sjukdomsfallen i så tidigt stadium som möjligt, beredandet av vård och behandling åt de sjuka samt träffandet av sådana anstalter, att de uppnådda behandlingsresultaten vidmakthållas och att de förbättrade kunna återinträda på sina platser i samhället. Om man kan anse, att de båda första momenten i tuberkuloskampen för närvarande kunnat i relativt fullständig omfattning genomföras, måste å andra sidan medgivas, att det tredje momentet ännu ej i vidare bemärkelse kunnat omsättas i praktiska åtgärder. Hela eftervårdsproblemet väntar nämligen ännu på sin lösning. Att intresset för en rationell lösning av detta problem är livligt inom vida kretsar bland dem som äro intresserade i tuberkuloskampen, visas av den iver varmed det under senare tid diskuteras och behandlats. Eftervårdsproblemet är ju även synnerligen omfattande och rymmer inom sig ett flertal detaljspörsmål. Ett sådant är frågan, huru de lungsjuka efter avslutad vård och vid relativt återställd arbetsförmåga må kunna beredas möjligheter att återinträda i förvärvslivet. Då denna fråga diskuterats, har det från de sjukas sida enstämigt framhållits, att en av orsakerna till att detta återinträde i förvärvsarbetet för många blir så svårt, är den oresonliga och utbredda bacillskräck, som ofta möter de sjuka. Men ej endast då den från sjukdomen återställda söker arbetsstillfällen, får han göra bekanskap med denna bacillskräck. De sjuka och deras anhöriga få lära känna den under mångahanda andra förhållanden. Den kan taga sig de mest upprörande och grymma former och kan i hög grad onödigt förbittra livet för de lungsjuka. Finnes det då något som kan motivera en dylik besinningslös bacillskräck? Härpå kan man utan tvekan svara, att så ej är förhållandet.

Tuberkulosen är visserligen en smittosam sjukdom, vid vilken en del smittoförebyggande åtgärder måste vidtagas, men från att erkänna detta och till att hänge sig åt en oresonlig bacillskräck är steget mycket långt. Det är sannolikt, att den betydande tillbakagång av tuberkulosen, som under senare år ägt rum, i mycket väsentlig grad är orsakad av de smittoförebyggande åtgärder av olika slag, som kommit till användning. Härvidlag torde dock ej de direkt smittoförebyggande åtgärderna hava varit de i väsentlig grad verksamma, utan det torde vara sannolikt, att det varit de mera indirekta åtgärderna, som varit de mest betydelsefulla. Såsom sådana indirekta åtgärder få då i främsta rummet betraktas vad som gjorts för att i allt större utsträckning bereda de tuberkulösa lämplig vård och för att på olika vägar förbättra och fullkomna behandlingen av de enskilda sjuka. Det är uppenbart, att i den mån som ett allt större antal smittosamt sjuka kunnat beredas tillräckligt tidig och tillräcklig långvarig vård å de olika tuberkulosvårdanstalterna, möjligheterna till smittoöverföring i ökad grad kunnat förminska. Samtidigt har risken för smittospridning nedsatts allt efter som ett större antal smittosamt sjuka genom rationell behandling kunnat överföras i smittofritt stadium. Dessa indirekta smittoförebyggande åtgärder tillgodose sålunda såväl de enskilda sjukas som samhällets intressen. De sjuka personerna beredas vård och behandling och återvinna häriigenom i ett mycket stort antal fall hälsa och arbetsförmåga samtidigt med att samhället skyddas mot ohämmad smittospridning. Även de mera direkt smittoförebyggande åtgärder, som kommit till användning i tuberkuloskampen, kunna på ett tillfredsställande sätt bringas till utförande utan att de sjuka i otillbörlig grad behöva hindras i sin handlings- och rörelsefrihet. Dessa olika av samhället organiserade smittoförebyggande åtgärder bygga på våra nuvarande kun-

skaper om sjukdomens smittosätt och smittovägar och en förutsättning för att de skola kunna anses vara berättigade, är att de visa sig vara ändamålsenliga och ej medföra onödiga inskränkningar och lidanden för de personer, som drabbats av sjukdomen. Att de i stort sett uppfyllt dessa fordringar torde väl vara oemotsägligt.

Bacillskräcken däremot, som ej uppfyller dessa fordringar, kan aldrig anses berättigad. Den bottnar i okunnighet och brist på medkänsla. Såsom smittoskydd är den fullständigt ineffektiv. Den gagnar ingen, och den utsätter de sjuka och de från sjukdomen återställda för alldeles onödiga lidanden och svårigheter. En bacillskräck, som tager sig sådana uttryck som att varje från sanatorium utskrivnen patient skys som allmänfarlig och jagas bort från bostad och arbetsplats, är första hand inhuman, men även i högsta grad irrationell. Den måste till stor del bero på den otroliga okunnighet om tuberkulosen, som ännu trots all upplysningsverksamhet finnes inom stora lager. Den räknar ej med att ett mycket stort antal av de från sanatorierna utskrivna hava övervunnit sin sjukdom och kommit in i ett ej smittosamt stadium. Den tar ej heller hänsyn till det förhållande, som oförtydligt visats vara för handen, nämligen att när väl en tuberkulos upptäckts och tämligen enkla och föga ingripande hygieniska åtgärder kunnat vidtagas, faran för smittospridning i mycket hög grad nedsättes eller elimineras. Har den sjuke tillräckliga krafter och vilja att iakttaga dessa enkla hygieniska regler, innebär han ej någon fara för sina medmänniskor. Däremot är faran för smittospridning överhängande under sjukdomens tidigare stadier, innan ännu dess karaktär fastställts. Den sjuke vet då ej om att han bär på en smittosam sjukdom och han kan på grund härav ej iakttaga nödig försiktighet. En tuberkulos däremot, som känner arten av sin sjukdom och som samvetsgrant följer de föreskrifter, som av dispensär och å sjukvårdsanstalt lämnats honom i smittoförebyggande syfte, innebär ej någon fara för sin omgivning. Det är ju även så lyckligt, att långt ifrån alla personer äro mottagliga för tuberkulos smitta. De allra flesta i vårt nuvarande samhälle besitta en sådan naturlig motståndskraft mot sjukdomen, att de under normala förhållanden ej sjuka i tuberkulos, även om de utsättas för stark tuberkulos smitta. Detta bevisas ju bland annat därav, att insjukningsfrekvensen i tuberkulos bland personalen på våra talrika tuberkulossjukhus ej är väsentligt högre än bland motsvarande ålderskategorier av befolkningen i övrigt. Detta trots att denna personal under årtal sysslar med smittosamt sjuka, bland vilka finnas många som på grund av nedsatta kroppskrafter ej kunna iakttaga den försiktighet med sina smittosamma utsondringar, som vore önskvärdt och som kan genomföras av det stora flertalet sjuka, som röra sig ute bland den övriga befolkningen.

En besinningslös bacillskräck måste även anses motverka sitt eget syfte, alldenstund den tvingar många av de sjuka att på allt sätt dölja sin sjukdom, varför smittoförebyggande åtgärder ej kunna vidtagas i den utsträckning, som eventuellt skulle vara erforderligt. Man kan med säkerhet säga, att tuberkulosens utbredning aldrig kommer att på något sätt inskränkas ge-

De lungsjukas riksförbunds årsmöte

äger rum i Stockholm lördagen den 2 mars. Dagordning har nyligen utsänts till medlemmarna, och anmälan om deltagande bör vara vårt sekretariat tillhanda helst före den 15 febr.

Styrelse- och revisionsberättelse skall enligt stadgar na vara medlemmarna tillhanda senast 14 dagar för årsmötet, sålunda i mitten av februari. Motion till årsmötet skall vara E. K. tillhanda senast 6 veckor föredetsamma.

Hela befolkningen bör tuberkulinundersökas! I senaste numret av Nationalföreningens kvartalsskrift lämnas en redogörelse för en preliminär undersökning för att utröna när de i lungtuberkulos insjuknade blivit smittade. Nationalföreningen planerar en större undersökning, som går ut på att tuberkulinundersöka alla skolbarn samt anteckna resultatet i avgångsbetyget. De två forskare, som sysslat med den preliminära undersökningen, H. Malmros och R. Ardell, ha undersökt förekomsten av förkalkade härdar hos patienter, som vårdats på sju olika sanatorier. I medeltal 31 proc. av de undersökta lungorna hade kalkfläckar, tydande på en primärinfektion i barnåren eller i varje fall relativt lång tid, innan vederbörande blivit intagen för vård. Vad beträffar de övriga fallen, där man icke kunnat påvisa några gamla härdar på röntgenfilmerna, kan ej utan vidare antas, att samtliga blivit infekterade för första gången. Det är möjligt att i en del av dessa fall lungtuberkulosen utvecklats kort tid efter primärinfektionen, men det kan också vara fråga om en infektion, som ligger många år tillbaka i tiden. Artikelförfattaren anbefaller systematiskt genomförda tuberkulinundersökningar helst av hela befolkningen, redan innan individen blivit sjuk.

Tuberkulosvården i Finland i prekärt läge. De finska evakueringsmyndigheternas svåraste problem är vården av tuberkulösa, sedan sanatorierna ändrats till fältlasarett. Provisoriska vårdanstalter ha emellertid anordnats.

nom en besinningslös bacillskräck. Detta kan ske endast genom på verklig kunskap grundade åtgärder, som uppbäras av en strävan att ej endast skydda de friska från smitta utan även och framför allt av att på allt sätt omhändertaga de sjuka och att så långt i mänsklig makt står hjälpa dem att övervinna sin sjukdom ej endast genom direkta behandlingsåtgärder utan även genom att bereda dem drägliga livsbetingelser, sedan de övervunnit de mest kritiska faserna av sin sjukdom.

Tuberkuloskampen bör städe vara en kamp mot tuberkulosen, ej mot de tuberkulösa.

E. Kallantus

DEN ÄNDLÖSA FÄRDEN

Jag låg i en kolvagn en natt någonstans
på en prärie väster om Chi.
Däruppe virvlade stjärnornas dans,
jag funderade på var den spelmannen fanns
som satt världar och öden i svaj.
En ensam man under stjärnornas glans
han tänker så mycket och mångt.
Från Ingenstans och till Ingenstans
är det nämligen tämligen långt.

Med de jagande slagen i skarvarna slog
mitt bultande hjärta i takt.
Vad var det som grep mig, vad var det som drog
och förde mig bort genom öken och skog
från min barndoms vårliga trakt?
Vad var det för lycka som log och betog?
Den blev mig ju aldrig beskärd.
Jag vet blott ett: jag skall aldrig få nog
av de ändlösa viddernas värld.

Ty ligger jag också en dag någonstans
vid det Stopp som vi alla ska nå,
sen jag missat med valnande händer och sans
mot natten min sista, försvinnande chans,
så håller jag på med ändå
att fara precis som förut med en mans
förhårdade längtan av stål
från Ingenstans och till Ingenstans
mot evinnerligt fjärrare mål.

Bernald Linthun

Endast röntgen effektiv vid upptäckt av lung-tbc

Fysikalisk diagnostik ej tillräcklig • Intressant uttalande av Med. d:r Gustaf Myhrman i Sv. Läkartidningen

"Om man i sitt arbete på en medicinsk mottagning påträffar ett fall av utbredd, dubbelsidig lungtuberkulos och samtidigt får veta, att patienten under flera månader behandlats exempelvis under diagnosen luft-rörskatarr utan att röntgenundersökning företagits, är man måhända benägen att betrakta fallet som en olycklig tillfällighet", skriver med d:r Gustaf Myhrman vid Serafimerlasarettet i Stockholm i Svenska Läkartidningen.

"Men" — fortsätter d:r Myhrman — "när man kort därefter observerar ännu ett och ytterligare tre, så att man inom sex månader observerat sex fall, då måste man — liksom vi ha gjort på Serafimerlasarettets medicinska poliklinik — inse, att det inte rör sig om tillfälligheter utan om en generell företeelse av allvarlig natur".

Efter en redogörelse för de nämnda sex fallen fortsätter d:r Myhrman:

"I samtliga fall har diagnosen blivit avsevärt fördröjd på grund av att man underlåtit att utnyttja tillgängliga resurser. I vad mån härigenom patienterna eller deras omgivning blivit utsatta för risker torde framgå av skildringen!

Såsom framgår av redogörelsen för de observerade fallen, äro misstagen av olika slag. Genomgående är dock felet att icke utnyttja röntgenundersökning, trots att denna numera är lätt tillgänglig. Uppenbarligen leva alltför många läkare alltjämt i den uppfattningen, att lungtuberkulosen med tillfredsställande noggrannhet kan upptäckas med fysikalisk diagnostik. (Kurs. av oss). Det bör dock framhållas, att denna metod är värdelös, då det gäller att i praktiskt läkararbete upptäcka tidig lungtuberkulos. Man skulle vara frestad att påstå, att den icke endast är värdelös utan t. o. m. skadlig, i det att den allför gärna bibringar läkaren eller patienten den uppfattningen, att något värdefullt åstadkommit, ja, man kan skärpa påståendet därhän, att en lungtuberkulos, som upptäckes genom fysikalisk diagnostik är ett försummat fall. Icke heller sänkingsreaktionen kan ersätta röntgen. I samtliga här skildrade fall var den visserligen så hög, att den borde ha givit anledning till misstankar, men erfarenheterna bl. a. från studentundersökningarna ha visat, att den ej är tillfyllestgörande.

Konsekvensen härav blir, att röntgenundersökning måste företagas i alla fall, där man icke kan utesluta lungtuberkulos. Sannolikt när man icke en tillfredsställande effektivitet i kampen mot tuberkulos, förrän alla patienter rutinmässigt undersökas med röntgenundersökning av lungorna. Detta ter sig vid första ögonkastet som ett överdrivet krav. Men kan det på sin tid ha förefallit mindre överdrivet att införa tem-

peraturmätning, urinundersökning, blodtrycksmätning, Wassermans reaktion och sänkingsreaktion som rutinmässig undersökning på alla patienter? Dessa rutinundersökningar praktiseras numera icke blott på alla ineliggande patienter utan flerstädes även såsom på Serafimerlasarettet — på alla patienter på den medicinska polikliniken.

Den rådande krissituationen gör det visserligen svårt att f. n. tänka sig någon utvidgning av röntgenfotograferingen, men det är tänkbart att problemet kan lösas genom metoden att med vanlig kamera fotografera genomlysningsskärmen. I annat fall bör problemet kunna upptagas, så snart lugnare förhållande inträda.

Tyvärre kunna de iakttagelser, som gjorts på Serafimerlasarettets medicinska poliklinik, troligtvis ej betraktas som enastående. Man har anledning att befara, att det flerstädes vid rationellt genomförd undersökning iakttas fall, som förbisetts på liknande sätt. Även om antalet sådana fall inte som i materialet från Serafimerlasarettets poliklinik skulle uppgå till omkring 1 promille av hela patientantalet, torde man likväl nödgas räkna med, att antalet är av verkligt kvantitativ betydelse för tuberkulosbekämpandet. Att många människor försumma en spirande lungtuberkulos är beklagligt, men att läkare — omgivna av alla den moderna teknikens resurser — göra det, borde icke behöva förekomma. Man torde kunna hävda, att läkarkåren har anledning att grundligt beakta sitt ansvar inför det oändligt betydelsefulla spørsmål, som tuberkulosbekämpandet utgör.

Dispensärverksamheten. Beträffande tuberkulosdispensärernas verksamhet meddelar medicinalstyrelsen i sin nu framlagda årsberättelse för 1937, att antalet familjer, som under året anlätade de statsunderstödda dispensärerna, uppgick till nära 55,000. Antalet familjer, som å dessa byråer för första gången begärde råd och hjälp, utgjorde 11,500 och inom 7,800 av dessa konstaterades tuberkulos. Årskostnaden för denna verksamhet belöpte sig till 3 milj kr.

Vitlök som läkemedel mot tuberkulos! Enligt ett meddelande från Newyork har professorn i bakteriologi vid Sydkaliforniens universitet, dr Carl Lindegren, funnit ett nytt verksamt medel i kampen mot tuberkulos och bukhinneinflammation. Medlet heter Crotonaldehyd och är utvunnet ur vitlöken. Vitlöken, heter det, är så svavelhaltig att den i viss dosering verkar dödande på råttor — här är emellertid svavlet delvis extraherat.

EMIL HAGSTRÖM

Ledsnitaren kommer

Det är sex mil till sjukhus och två och en halv mil till närmaste apotek. På sista tiden har man visserligen fått telefon till byn, men det är nästan omöjligt att höra ett ljud i den märkvärdiga apparaten. Och ofta under storm och oväder bryts förbindelsen helt och hållet.

— Är det inte besvärligt att bo så här avsidet, säger jag till Per-Anders. Om någon blir sjuk.

— Ähjo, ibland kan det vara svårt nog, säger Per-Anders och valkar. På sommarn. Det är så dålig väg. Men på vinterföret är det bättre.

— Men för det mesta är vi frisk, säger Per-Anders hustru, en fet och frodig kvinna som bär syn för sina ord.

Jag går ut och tittar på byn. Den är vackert belägen mellan de gröna granåsarna kring älven. De små tegarna lyser i en ljusare ton än skogen och de otaliga gärdesgårdarna som inhägnade böndernas ägor, visar att var och en är mån om sitt.

Vad lever man på i en sådan by som denna? På den magra jorden, som bär så klen skörd i den alltför korta norrlandsommaren? Ja, man har sin potatis och sitt korn och förresten har man arbete i skogarna. Om vintern hugger man timmer, om sommaren dikar man och hugger kastved. Det är inga stora förtjänster. Men man drar sig fram. Och i allmänhet är norrlandsbonden ganska välbärgad. Han gör inte av med något vidare pengar och far och farfar sparade.

Genom byn går den krokiga vägen, överallt undvikande ägor, som den omlindar likt ett trassligt snöre, ringlande ännu uppåt älven och ännu uppåt skogskanten. Det påstås att den vägen anlades på den tiden då ryssarna härjade i dessa trakter. På den tiden var här skogigt och oländigt och inte så mycken

odling som nu, och vid var vägkrök lade svenskarna bakhåll och skyttevärn. På det sättet decimerades fiendens antal ganska avsevärt.

— Men för att återgå till sjukdom, säger Per-Anders en kväll, så var min mormor bra koppare.

— Koppare?

— Ja, en sådan som åderlåter folk. Det kom sjuka från när och fjärran och fastän mormor bara tog en tolvskilling för koppningen så hade hon vid sin död ganska mycket pengar på kistbotten. Pengar var ju förstas mer värda på den tiden. Och så var man om sig.

Hon hade koppdonen i en liten låda under väggsängen. Och Gud nåde den som vågade röra dem. Man fick inte ens sopa eller damma omkring lådan med hornen, hammaren och järnen.

Men det förstas. Koppningen var nog inte rätta botemedlet alla gånger. Man koppade sig bland annat för öronsusning och nu har jag hört att sådant obehag kommer av blodfattigdom. Det var nog inte rätta botemedlet alla gånger förstas. Men folk blev friska. Tron är en märkvärdig läkare.

— Fast den hjälpte inte mot morfars magvärk, fortsätter Per-Anders. Det hade också varit att begära för mycket, då inte ens patentmedicinen Brama-Taffel-Bitter kunde bota honom. Annars brukade Brama-Taffel-Bitter vara bra för alla sjukdomar till och med sådana som kom av allt för svårt festande, vilken var den vanligaste sjukdomen på den tiden då starkvarorna flödade. Det var annat än Bratten, det. Ja, Brama-Taffel-Bitter höll nog så där en fyrtio procent sprit den också. Så det var inga svaga saker. Men mot morfars magvärk hjälpte

Ledslitarn' kom, följd av en 10-årig pojke. . .

den som sagt inte. Och då spände gubben märren för trillan och tog sig in till sjukhuset i stan.

— Det blir nog bäst att vi stanna på sjukhuset, sade doktorn.

Men det ville inte morfar. Han tänkte på rovgallringen och det ena med det andra.

— Är det så dåligt med mig, så vill jag dö hemma, tyckte morfarsgubben, för han var av rätta sorten.

— Inte ska vi tänka på döden, försökte läkaren att lirka. Men vi får vård på lasarettet och det kan inte skada med lite vila.

Men gubben var envis som synden. Inte behövde han någon vila fast han var åttioett år. Och så tänkte han förstas på den lilla flaskan med dödskafe. Ur den sade folk, att man gav gamla och orkeslösa och sådana som man inte kunde bota.

Efter diverse övertalningar lyckades gubben få sitt recept, löste på apoteket ut medicinen och for åter till sitt land igen.

Men på hemvägen, då magvärken satte åt honom allt svårare, tog gubben fram medicinflaskan.

— Endera dör jag eller också blir jag frisk, tänkte morfar och så drack han medicinflaskan i botten.

Det sista han sade till mormor var att hon för all del inte skulle glömma att gallra rovlandet, ty det var om försommaren.

— Såna människor fanns det förr i världen, skrattade Per-Anders och bytte snus.

— Och mormor, fortsatte han, levde i många år till och kopade folk och blev aktad och ärad på alla möjliga sätt och vis.

—o—

I dessa trakter fanns förr i världen också klockgubbar som både kunde stämma blod, blåsa i vatten och läsa bort vittertjurar och annat elände som man på den tiden kunde råka ut för.

En sådan klock gubbe var Jöns vid sägen. Han kallades så därför att han var sågställare i byn.

En dag kom några timmerkörare med andan i halsen och talade om för Jöns, att en av deras kamrater höll på att förblöda. Han hade kommit i kläm under en timmerkälke och ena armen var så gott som avsliten vid axeln.

— Gå tillbaka till kojan, sade Jöns vid sägen. Han har redan slutat blöda.

Och då timmerkarlarna kom in i kojan, där de hart när väntade att finna ett lik, låg den skadade och åt palt och såret

var så vitt och rent från blod som aldrig det. Och doktorerna som sedan fick den skadade under sin vård, de måste erkänna sig stå inför ett mysterium.

Ja, så berättades i byn och vad som var sanning och vad som var dikt det vet inte jag.

En dag råkade Per-Anders hustru bryta armen. Hon snävade på trappan då hon skulle bära ut en trave tvättkläder. Nå, hon gick med brottet några dagar. Trodde förstas att det skulle läkas av sig själv. Men då armen svullnade alltmer och värken tilltog, sade Per-Anders:

— Jag skickar efter Ledslitarn. Så spjälkar han armen.

Bud sändes tidigt en morron, ty dels var vägen till den märklige mannens hemman ganska lång och dels är man tidigt i strumpskafven i den trakten.

Men det blev middag och det blev afton. Ingen ledslitare. I stället församlades all byns vuxna befolkning i Per-Anders kök. Alla ville se och råka den märklige leddoktorn och många var dessutom bekanta, för att inte säga släkt med honom, så att köket blev fullt med snusspottande gubbar och tandlösa, gnällande gummor. Den stackars sjuklingen hade fullt schå att koka kaffe åt alla dessa, men hon fann sig villigt i sitt öde, fast hon ibland grinade illa över värken i armen.

Äntligen varskodde någon som satt vid fönstret att en skjuts var i antågande. Och på trillans kuskbock satt ledslitarn, som hade lång väg till handelsboden och därför hade kombinerat sin sjukresa med ett besök i kyrkbyn, ty ledslitarns hustru skulle ha hem lite hjärtstyrkande droppar och annan välsignelse.

Det gick ett sus genom den församlade skaran och liksom på signal upphörde alla gubbarnas jakthistorier och allt gummornas gnällande och rallande. Alla väntade andäktigt tysta på leddoktorns intåg i stugan.

Och ledslitarn kom.

Han var inte som man säger snarvacker, mager och tanig, lång och skranglig i sin eländiga och lappade vadmalstkostym som nertill slutade med pjäxband och de obligatoriska rundpjäxorna med skohö. Men det var ändå som om en gloria vilat över honom då han på sviktande, krokiga ben gänglade över gårdsplanen hack i häl följd av en omkring tioårig pojke, hans son, lika tanig och skranglig som sin far, men ändå med en viss självmedvetenhet i gången. Han var den nya generationen ledslitare som skulle lära konsten av sin far och därför fick följa med på alla sjukresor.

Nu blev det ett fasligt hälsande och resonering fram och åter. Ledslitarn satt i medelpunkten för allas intresse. Och det syntes att han var van vid detta, ty han såg rakt förbi de församlade. Hans vattblå ögon tittade långt ut i den skummande rymden och han hade något av gammaldags trollkarl över sig. Även hans son iakttog stor värdighet och lyssnade med lillgammalt allvar till de äldres samtal.

— Jag tittade neråt kyrkbyn, tyckte ledslitarn. Det är inte var dag man kommer sig sta. Det har gudilov inte varit så mycket benbrott det sista året.

— Hur är det med årsväxten hos dem, förhörde sig en mager gubbe och tvinnade sin alltför stora mustasch.

— Å tack som frågor, sade ledslitarn. Jag får inte klaga. Det har förstas varit lite torrt, men om inte gamla märken slår fel så blir det regn framdeles.

Samtalet gick fram och åter och under tiden hade Per-Anders hustru kokat nytt kaffe och bjöd denna gång ledslitarn och hans son alldeles ensamma. De lät truga sig lite men doppade förövrigt rejält och då sedan påtären var drucken på fatet vände sig ledslitarn till sin patient.

(Forts. å sid. 15)

Gott ^o_c_h Ont

Det var en vinterdag. Snömolnen hängde tunga över staden, vinden ven om gathörnen och snöbyar kommo då och då. Vandrarna hukade sig mot stormen, fällde upp kragarna och gömde händerna i fickorna. Det var kallt och rått.

En gammal vithårig man vandrade oberörd av alltsammans genom parken. Han var tjockt klädd och ovädret bekom honom ingenting. Han gick stilla och oberörd och det såg ut, som om han log milt åt hela världen. Kunde han vara harmoniskt stämd i detta fruktansvärda oväder, i denna dödens och hatets tid?

Under en buske i parken tryckte en duva. Den var ruggig och hon var ensam. Alla andra duvor hade flytt undan för ovädret, endast denna var kvar. Den gamle mannen såg duvan. Han stannade, letade en stund i fickorna, fann en brödbit, bröt den och gav den åt fågeln. Med stöd av ena vingen försökte duvan nå fram till maten. Ena benet var borta. Duvan kunde inte gå.

Den gamle gick upp på gräsmattan, lyfte upp duvan och stoppade den innanför rocken.

— Stackars du, sade han.

Och så gick han bort i snöstormen med duvan tryckt till sitt bröst.

*

Den dagen var spårvagnen fullsatt. Alla ville komma hem undan ovädret.

I vagnen sutto vi alla, som brukade sitta där. Vi bo utanför staden, vi fara alla samma väg morgon och kväll, så vi känna varandra till utseendet. Mitt emot mig satt den unga fröken i banken. Hon brukade alltid läsa tidningen under hemresan, men i dag hade hon sällskap med en gammal dam och talade med henne.

— Mormor tycker väl inte, att det drar?

— Nej, visst inte, lilla du!

Vid gasverket kom ett lag trötta, våta arbetare ombord. Nu blev spårvagnen mer än fullpackad. En arbetare hade kommit in i vagnen och stod där rädlös och såg efter plats. Mormor pekade på en plats längre bort i vagnen och sade:

— Där finns nog plats åt herrn.

Och han gick dit, nickade bekräftande och tacksamt åt mormor och satte sig.

Men bankfröken stirrade tankfullt ut genom fönstret. Hon lade handen på mormors arm och sade:

— Mormor ska inte göra så.

— Vad, sade hon.

— Tilltala främmande människor.

Mormor var tyst. Troligen satt hon nu och tänkte efter, om hon gjort något dumt. Så tycktes hon till slut förstå sin dotterdotter.

— Men han såg så trött ut, sade hon.

*

Vid sidan om mig satt en man och läste högt ur en kvällstidning för sin kamrat! "900 man dödade och 3.500 sårade. Slaget pågår med oförminskad häftighet".

*

Det var en vinterdag, då molnen hängde tunga över människorna, då kölden kramade deras hjärtan och hatet piskade dem. Det var en ovädersdag, då en gammal man tog hand om en sargad fågel och en kvinna bjöd en trött arbetare att vila...

Fritz Stenlund.

Patienternas Förening

Telefon:
23 40 10

Postgiro:
3721

Alla handarbetsgarner erhållas fördelaktigt från Otto Elmgrens A.-B. Särskilda fördelar äro: firmans enorma sortering av alla slags garner samt lägsta möjliga priser.

Otto Elmgrens A.B.

L:a Nygatan 19

Stockholm

Läkerol

Den
gör
Er
gott!

PATIENTERNAS SPALT

Livet på Hällnäs:

Ett förträngt komplex

Nicke var en ung man av ganska alldagligt utseende, med ordinärt lungfel och fem sanatoriemånader bakom sig. Hur många dylika han hade framför sig, har i detta sammanhang mindre betydelse.

Han befann sig väl, vikten ökade, sänkan gick ner och timmarna utökades undan för undan. Han hade ett klöver, och många missunnade honom den glada Titti, vars skratt klingade så friskt och smittande. Han hade kort sagt allt, vad en ung man i hans ställning rimligen kunde begära.

Men..... Det fanns ett men, något som kunde dyka upp i de mest oväntade ögonblick och ge honom en påminnelse om en sak, som han förgäves sökt komma ifrån.

Han satt i dagrummet en dag och pratade med Titti, en dag när solen sken och allt var glädje och levnadslust. De skrattade och glammade och hittade på alla befängda saker. Men så med ens förvreds Nickes rödblommiga anlete av en grimas, det gick som ett vitglödgat svärd genom honom och det obehagliga, det oundvikliga, gjorde sig påmint.

"Men vad är det åt dej?", frågade Titti litet förvånad över den hastiga växlingen av ansiktsuttryck.

"Åh, det är ingenting. Ska vi gå?" Men hans blick var som ett sårat djurs och det var slut med det uppsluppna skämtet. Nästa gång de träffades var han dock som vanligt igen, glad och uppspelt.

Allt eftersom tiden led blev det allt svårare att skaka av sig de obehagliga påminnelserna. Åter och åter störde de hans annars trivsamma tillvaro. Om Nicke hade läst Freud så skulle han antagligen ha förstått, att det komplex, som på detta sätt undan för undan förträngdes och sköts åt sidan, till sist skulle kunna bli ödesdigert för hela hans inre balans. "Det uppklarade, det ängsligt undångömda, lägger sig som en förlamande tyngd över själen och hämmar hela dess utveckling". Detta sistnämnda ordagrant citerat ur ett psykoanalytiskt arbete.

För att nu återgå till Nickes speciella fall, började hans goda humör allt oftare svika honom. Han blev retlig och snarstucken, han började att försumma att passa tiderna och han ådrog sig snubbor för sitt uppförande. Och hela tiden var han medveten om, vad som var orsaken till allt detta. Det skulle aldrig bli bra, förrän han tog mod till sig och gjorde upp saken. Det skulle kosta honom stor självövertvinnelse att taga det avgörande steget, han skulle vara tvungen att uppsöka en människa, som han i föreliggande fall minst av allt ville träffa. Men en dag måste det ske, det förstod han...

Titti och han var smått osams ibland, kivades och käbblede mera på lek, men hur det nu var så blev schismen dem emellan alltmer utpräglad. En dag kommo de i gräl på allvar, det rörde sig förstås bara om en bagatell men det ena ordet gav det andra och de skildes med ömsesidig bitterhet. Hade Nicke varit som förr, så hade det varit en enkel sak att slå bort misstäm-

ningen med ett skämt, men nu fick saken ha sin gång. Han skulle visa, att han inte var beroende av hennes nycker. — Och så vandrade de vidare åt var sitt håll...

Nicke kämpade med sitt komplex. Men då vikten minskades med 3 hg. samtidigt som sänkan flög från 9 till 16, förstod han att något måste göras. Så här kunde det inte fortgå. Du måste — du måste — ljöd det inom honom.

"Välän, snart är dödens bitterhet överstånden", citerade han dystert, kastade en blick på klockan och gick. Han gick flera trappor och genom en lång korridor. Han stannade utanför en glasdörr, dröjde ett ögonblick men vände på klacken och smög sig därifrån. Han vågade inte. Men om en stund återvände han och satte sig ytterst på kanten av bänken, som stod utanför dörren.

Fem minuter senare...

Fem minuter senare satt han i tandläkarstolen med käken bedövad och mera anade än kände kindtanden krasa under tången. Komplexet var bragt ur världen...

Ivan Einarson.

Från St. Ekebergs horisont

Först och främst måste man ju önska de förtjusande läsarinna och de ärade läsarna en god, eller åtminstone bättre fortsättning på det nya året! Det är nämligen förutskickat, att det gamla stelbenta 1939 på gott och ont, då detta läses, har lagt sig till ro i raden av oräkeliga föregångare.

På St. Ekeberg har året anno 39 varit som år brukar mest. Varken världens eller människornas ondska i övrigt har förmått att göra sig gällande i vår lilla värld. Detta har väl framgått av de anspråkslösa glimtar, som då och då skymtat i dessa förträffliga spalter.

Alla de gamla stamgästerna äro nästan undantagslöst kvar, från poeten I: g—ld A:—sson, till hr barberaren H—sing, vilken det häromdagen hände den malören att han själv blev föremål för sådan behandling, som han brukar ge sina kunder. Och detta av fröken Britta! Det kändes bittert för denne konstnär på rakknivens område att bli misshandlad på detta vis!

En av den senaste tidens stora händelser har varit den gigantiska intelligensmätningen mellan representanter för spinnsidan och sanatoriets herrar. D. v. s., det var endast damerna som fann den gigantisk! Herrarne segrade naturligtvis lätt, men som artiga kavaljerer avstodo de från att svara, då någon riktigt lätt fråga slumpvis förelades dem. Detta för att på ett taktfullt sätt söka hålla damernas nederlag inom anständiga gränser!

För att fortsätta att tala om gigantiska tävlingar, så har det verkligen gått en sådan av stapeln i det ädla couronnespelet. Som värdig segrare nämnes med kollegial stolthet artisen G-G:sson, medan farlige outsidersn "Järpås" föll i kölvattnet. Detta får betraktas som intellektets seger över den råa styrkan! Nämnas måste också, att artisen i glädjen över sin triumf på ett mycket lömskt och nedsättande vis avritade hr "J:pås", som ju ej äger denna gåva och här följaktligen ej kunde bjuda något motstånd alls!

Till dessa verkligt glädjande händelser kan också — i ordets fullaste bemärkelse — läggas den storståtliga Luciafest, som vi fått vara med om. "Det var en tjugande idyll" att skåda alla dessa sköna ljusbärerskor, som kommo med löfte om en bättre tid, då mörkrets makt skulle brytas och en ljusare och gladare era varda oss beskärd.

Med detta stämmingsfulla förspel inleddes i själva verket vårt julfirande. Sedan följde händelserna slag i slag. En nyhet för året var den förste julauktionen som inte saknade sina poänger!

Då signaturen hellre använder ritstiftet än pennan, må det tillåtas mig, att på bredvidstående vis skildra tillställningens klimax. Bästa beviset på den stämning som var rådande är, att en herre av bara farten blev ägare till det, visserligen ej maskulina men ändå gedigna plagg, som här förevigats!

På julauktionen man har delat ut sådana artiklar, som doktor Hulin helst hade velat att det varit papper om.

Under själva juldagarna utspelades dramatiska scener kring gröftat och skinktallrikar. Men så voro också våra, numera klassiska matvrak i en sjusärdeles stämning denna helg! På julaftonen uppvaktade sedvanligt jultomten — som i vårt fall voro två — med div. gåvor. På kvällen var det stort galaspektakel kring julgranen. T. o. m. signaturen, som annars är en mycket stadgad karl, kom med i svängen, för att rätt som det var upptäcka att han i en mycket graciös och balsals-

Tiden kräver krafttag!

Låt 1940 för Er bli de förverkligade föresatsernas år!

Skaffa Er kunskaper, som sätta Er i stånd att möta framtiden rustad och beredd! Läs hos Hermods, och skriv i dag efter studieplan i de ämnen, som intressera Er.

HERMODS, Slottsg. 24 - MALMÖ

van rytm svängde om med lilla syster A! Som sagt, det var mycket nöje!

Alltså: kontentan av det hela blir: en trevlig och stämmingsfull jul! Visserligen med ett stänk av vemod i, men var han det ej varit det i dessa vargatider? Det gamla året bar sin tunga börda med jämnmod in i det sista; man får hoppas att det nya slipper undan med en mindre. När slutet är gott är ju allting gott.

Tall.

Glimtar från Blommenhov

De allvarstider, som nu äro rådande, ha inte förändrat stämningen på Blommenhofs sanatorium. Julen har firats enligt gamla traditioner. På aftonen den 13 dec. hade syster och personalen anordnat Luciafest för patienterna, varvid förekom sång och deklamation samt "Luciatåg" genom korridorer och salar. Skrudad till Luciabrud var en flicka av personalen, och fyra andra voro tärnor, varjämte en yngling var "tomte". Allt var mycket stiligt. Från Nyköping hade Salemförsamlingens sång- och musikkår kommit, och underhöll oss efter Luciatåget med mycket vacker musik och sång. Därefter bjöds på kaffe och "lussekatter". Ja, allt vittnade om, att julen stod för dörren.

Nu var det bara att vänta på julaftonen, som enligt gammal sed här firas den 23 dec.; detta för att alla, som önska och orka, skall få resa hem julafton. I många år ha vi patienter haft den seden, att ge varandra en liten julklapp som betingar ett pris mellan 25 öre och 1 kr. och som huvudsakligast består av skämtartiklar, väl inslagna och försedda med ett rim på varje paket. Efter måltiden på kvällen, delas paketen genom lottdragning ut av tomtarna.

Till jularna är det fint smyckat med ljus, gurlanger och julklockor samt julgranar på salar, korridorer och dagrum; allt är stämmingsfullt och inbjudande.

*

På våra insamlingslistor ha vi uppnått goda resultat, varför vi äro allmänheten och enskilda givare mycket tacksamma.

Nedanstående borde vara alla lungsjukas paroll:

"När vi alla framåt vilja streta skall vi alltid samarbeta.

Trots man inte alltid mår så väl bör vi låta endräkt och ej tvedräkt råda och ej störa friden i nån själ då kan vi bättre tider snart få skåda!"

KEM.

(Forts. å sid. 17)

G-t och Annat

"Ur led är tiden

sade redan Strindberg", läsa vi i en ärad kollega, och vi instämna, dock med det lilla påpekandet, att det visst var redan Hamlet eller, rättare sagt, Shakespeare, som präglade de tankvärda orden.

Man skulle f. ö. kunna förenkla saken och säga, att tiden är led. Ty det är den för oss alla och icke minst för landets lungsjuka, särskilt de, som i dessa dagar äro beroende av samhällets, härvidlag kommunernas, gunst och välvilja. I dyrtid blir det främst de fattiga, som få sitta emellan, ty understödets storlek är oberoende av levnadskostnadsindex fluktuationer.

"Charity begins at home"

heter ett annat bevingat ord, vilket är uttytt: "Barmhärtigheten börjar hemma", fritt översatt. Detta ordspråk har alltid sin aktualitet, men vi undra, utan alla bi- eller andra tankar, huruvida det icke är värt att begrunda särskilt i dessa dagar. Svenska folket har visat en storartad offervilja och omtänksamhet, då det gällt Finland såväl som diverse för Sverige viktiga och behjärtansvärda ändamål, och därom är endast gott att säga. Men denna offervilja — som väl innerst är ett uttryck för solidaritet medmänniskor emellan — minskar tvivelsutan i värde, om andra nödställda därigenom bli glömda. Vi ha förpliktelser även mot dem, som inom landets gränser lida nöd, även om dessa på grund av sjukdom och invaliditet icke kunna ställa upp till beredskapstjänst o. d.

Pastor Paul Sandegren i Maria församling i Stockholm har före jul i en insändare i huvudstadspressen uttryckt saken sålunda:

ALBIN: Får besök

"Men nu gäller det våra egna fattiga

Vi kunna ju ej låta dem få det intrycket, att det i viss mån är gåvor som annars skulle kommit dem till handa, vilka nu öka Finlandsinsamlingens höga siffror. Här gäller det gamla ordet: *det ena göra och det andra icke låta!*"

Vi be att få instämna!

Men det bör observeras,

att det icke är nådegåvor landets lungsjuka begär! Vi begära endast, att folkhemmet Sverige under de förhållanden, som nu råda, icke skall glömma bort de tusentals människor, vilka av ett oblikt öde placeras bland dem, som satts ur stånd att deltaga i kampen om brödbiten. Framförallt genom att ge dem ett lämpligt och livsuppehållande arbete.

Nationalföreningens "helgrimärke"

rekommenderas till våra läsares och läsarinnares kärleksbrev och annan korrespondens. Kom ihåg, att de säljas till förmån för tuberkulosens bekämpande! Kosta endast 2 öre per styck och äro synnerligen dekorativa. Som framgår av nedanstående reproduktion.

Och först och sist:

köp Status under detta år! Eller prenumerera. Trots de svåra tiderna, trots ökade kostnader för tidskriftens fram-

ställning skola vi göra allt för att hålla den vid samma goda nivå som hittills — om möjligt göra den ännu bättre.

Många nyheter vänta Eder i "Status" 1940. En av dem presenteras här nedan, nämligen första "kapitlet" i Bjelkebos roliga serie "Albin", som kommer att glädja våra läsare i varje nummer härnäst.

På återseende!

Red.

Alla sätt äro bra — — —?

Under rubriken "Hur jag botade min tuberkulos" skriver en insändare i "Säningensmannen".

Av egen erfarenhet vet jag vad det vill säga med tuberkulos. Har varit så nära döden som någon människa, men återvann bot och hälsa genom särskild diet. Sanatoriebehandling gav negativt resultat i mitt fall. Den diet som räddade mig tillgrip jag som en yttersta utväg i förtvivlan. Så här ungefär var min matordning — kanske kan den bli till någon vägledning för andra:

Först på morgonen ett glas varmt vatten. En halvtimme senare rågmjölsvälling eller gröt med 25 gr. mejerismör irörd efter kokningen. Vidare omväxlande smörgås, ost, mjölk (helst getmjölk). Till middag potatis, morötter, fruktsoppa eller sviskon, russin m. m., något kött eller fisk 1—2 ggr i veckan. Senare på dagen utpressad saft av rå morot eller apelsin eller citron. Kvällsmat: Rågmjölsvälling eller -gröt plus 25 gr. mejerismör, mjölk. — Kryddor äro förbjudna, liksom salt, ättika, öl, socker, sirap, honung, kaffe, kakor. Skorpor må användas. Till sötning användes brunt farinsocker. Blåbär och svarta vinbär äro gagneliga för lungsjuka men ej lönliga.

Genom denna retelsefria diet renas blodet, slem och avfall utstötas och lungorna läkas.

Hur var det Relling sa?

"Status" julpristävlan.

På begäran utsträcka vi tiden för deltagande i vår julpristävlan "Var och en sin egen redaktör" att gälla till den 1 febr. Bidrag till pristävlan mottagas alltså t. o. m. den 31 jan.

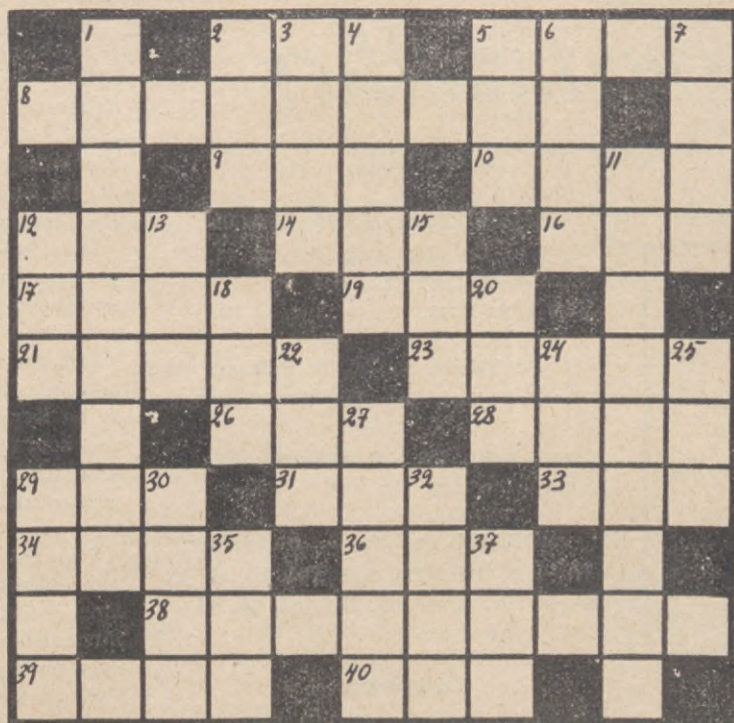
Deltag i "Status" julpristävlan! Stora pengar att förtjäna!

Vågräta ord:

2. Fotbollsidoler.
5. Annat ord för salig.
8. Höres från belåten gångare.
9. Värmländsk munterhet.
10. Skåda ljuset.
12. Kan vara mena.
14. Gossnamn men även namn för liten sagofigur.
16. Värdeförsändelse.
17. Halvädel sten.
19. Riksdagsresultat.
21. Förgyllt armod.
23. Skogsmans arbetsfält.
26. Leder till betsel.
28. Litterär Beskow.
29. Får man göra bättre med haltande häst.
31. För mången till död.
33. Hör hemma bland göteborgare.
34. Kan vara rätt tidigt.
36. Fröets uppgift.
38. Straffbar handling.
39. Är jättefuran.
40. Utländsk länsindelning.

KORSORD N:r 1

Lodräta ord:

1. Arbetar den som vill framåt.
2. Gnista till hat.
3. Visst vattendjurs sätt att förflytta sig.
4. Rim på fall.
5. Pryder upp vinterlandskapet.
6. Att plocka ägg.
7. Strålbrytare.
11. Upphov till kompani.
12. Van att lyda.
13. Ger vandraren vederkvickelse.
15. Gör mången efter häst, andra i bil.
18. Är oftast Londondimman.
20. Gör den godsinte i hög grad.
22. Forskningsresultat.
25. Dansk motsvarighet till Rå.
27. Ha gamla vetebullar lätt att göra.
29. Vid kär anhörigs död.
30. Habsburgare.
32. Tankearbete i sömnen.
35. Från gamla fäder.
37. Mjölkiprodukt.

Lösning till korsord n:r 10.

Vågrätt: 1. Skuld. 5. Block. 9. Tårflod. 10. Skona. 11. Oklar. 12. Prick. 14. Torsk. 16. Smärt. 19. Barer. 21. Kabel. 23. Kossa. 26. Arabesk. 27. Burar. 28. Rantan.

Lodrätt: 1. SOS. 2. Utopi. 3. Lån. 4. Drack. 5. Blott. 6. Lok. 7. Odlar. 8. Kör. 13. Rom. 15. Ske. 17. Årbar. 18. Talar. 19. Baker. 20. Raskt. 21. Kub. 22. Era. 24. Osa. 25. Aln.

Pristagare blev Oskar Olsson, Målilla Sanatorium, avd. 2 B, som får femman på posten.

Lösning till korsord n:r 11.

Vågrätt: 1. Löv. 3. Tro. 5. Söm. 7. Itu. 8. Ask. 9. Rot. 10. Van. 11. Ull. 12. Allan. 15. Dikta. 18. Truga. 21. Fatta. 24. Nät. 26. Ört. 27. Ide. 28. Ids. 29. Rad. 30. Ror. 31. Tåg.

Lodrätt: 1. Larma. 2. Vital. 3. Tuvan. 4. Oanad. 5. Skunk. 6. Mälta. 13. Lur. 14. Arg. 16. Ila. 17. Tät. 18. Tenor. 19. Urtid. 20. Aster. 21. Fakir. 22. Tröst. 23. Artig.

*

Den först öppnade rätta lösningen till korsord n:r 11 hade insänts av Maj Kindbom, St. Ekebergs Sanat., avd. 6, Axvall, som likaledes får en femma.

Ledslitaren kommer (Forts. fr. sid. 10)

— Jag hörde att du råkat ut för olycka, sade han, liksom först nu erinrande sig det egentliga ärendet. Vi får väl titta.

Och han tittade och klämde på den skadade armen och smålog sedan för sig själv ungefär som om han tänkte: Det där var lätt att ordna. Därpå öppnade han den medhavda läkarkäskan, som var illa nött, och ur dess djup plockade han först både kaffe och droppar och klänningstyp för att slutligen få tag i sjukattiraljerna: en halv linneskjorta och några fint snickrade spjälksticker.

Den skadade grinade illa vid beröringen av hans hårda bondnypor, men spjälkningen blev gjord, till på köpet så fint att man kunde tro att en riktig doktor varit framme.

Då denna viktiga del av besöket var undanstökad blev det ytterligare kaffedrickning och samtalet föll på ledslitarns son.

— Han följer med på resorna, sade Per-Anders.

— Ja, sade ledslitarn, det är inte många vid hans ålder som rest så vitt. Hundradetals mil. Det är inte många som rest så vitt.

— Hur är det med Zackrissons pojke nu för tiden, gnall plötsligt en gumma som hittills varit tyst. Hon tillhörde någon märkvärdig sekt och sade inte så många ord till annat än trossyskon. Hennes vassa näsa böjde sig neråt hakspetsen och hon höll händerna på den stinna magen.

— Jaså, han som får huvudet ur led, erinrade sig ledslitarn. Ja, det är ett tag sedan han var hemma hos mig nu. Men bäst det är kommer dom väl körandes eller skickar bud. Och då hänger huvet på axeln och det är en ren bedrövelse. Det är någe fel med hans halskotor, sade han därpå förklarande.

— Ja, si jag är släkt med Zackrissons, jag, sade gumman och såg riktigt belåten ut. Förmodligen hade hon kommit till Per-Anders kök allenast för att göra ledslitarn denna fråga.

Alla samtalsämnen tycktes nu vara genomtuggade och tystnaden lade sig över köket. Ledslitarn plockade ihop sina pryglar, gummorna erinrade sig kvällsmjölkingens plikter och gubbarna ömsade snus.

Snart var stugan tom på folk och neråt byvägen kunde man höra ledslitarns trilla traggla sig fram mellan tuvor och stenar och slutligen försvann ljudet helt och hållet.

Det var mitt enda möte med ledslitarn, men jag förmodar att han ännu utövar sin verksamhet i den norrländska skogsbygden. Och då han en gång slutat sitt livslånga ledslitande skall hans son ta vid och liksom sin far aktad och ärad skrangla sig fram mellan byarna och benbroten.

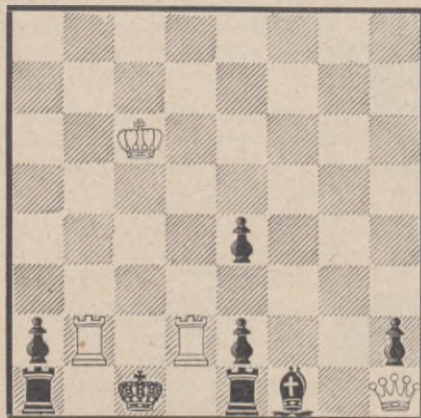
Emil Hantwin

Schackspalten

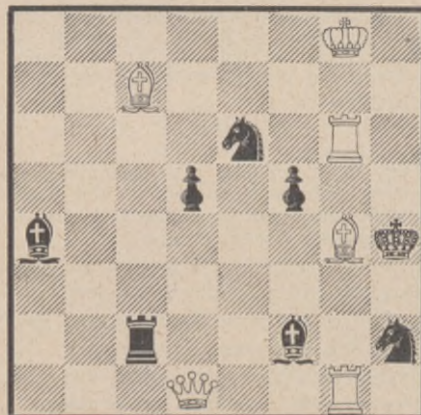
Red. av E. Lundin.

PROBLEM n:r 24. J. Scheel.

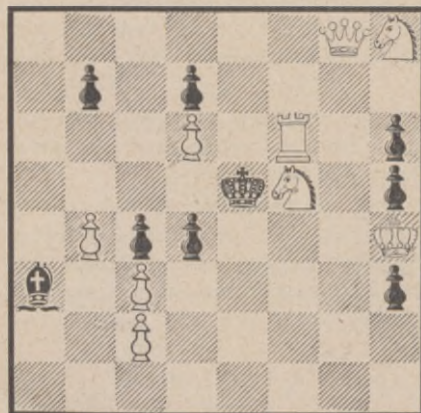
Matt i två drag.

PROBLEM n:r 25. Chr. Christensen.

Matt i två drag.

PROBLEM n:r 26. J. Möller.

Matt i tre drag.

PROBLEM n:r 27. M. Rowland.

Vit: Ka6, De7, Lg3, Sc5, Ba4, c3, e4,
Svart: Kc6, Dd5, Se5, Bc4, 36.
Matt i två drag.

PROBLEM n:r 28. K. Behting.

Vit: Kc5, Da4, Tel, Tf5, Sf7, Sh5, Bd5,
e2, f2.
Svart: Kd5, Dg6, Sc6, Sg2, Bc4, d3.
Matt i två drag.

PROBLEM n:r 29. A. Burmeister.

Vit: Ka7, Dd1, Tf4, Sf5, Ba5, b6, e2, h4.
Svart: Kh5, Dc3, Sfl, Ba6, b7, g6, h6.
Matt i två drag.

LÖSNINGAR.

Problem n:r 21: 1. Dd2.

Problem n:r 22: 1. Sc4.

Problem n:r 23: 1. Kf2 (hotar Sc6). 1. —,
Th.8. 2. d7!; 1. —, Txe7. 2. dxe7; 1. —,
gxf5. 2. Sc6.

Schackred. tillmötesgår gärna läsekretsen
önskan om flera problem i spalten.
Av utrymmesskäl kunna emellertid en-
dast tre diagram ifrågakomma; därutöver
återges problem i notation. Detta går
ju också bra, ty schackspel har man väl
för det mesta till hands. För dagen har
alltså spalten förstärkts med tre problem
i notation.

Schack i krigstider

Schackolympiaden i Buenos Aires blev
aldrig riktigt vad man väntat. När fi-
nalomgångarna skulle börja, inträffade
krigsutbrottet i Europa. Detta undgick
inte att sätta sin prägel även på de fred-
liga schackstriderna borta i Argentina.
De krigförande länderna ville bryta tur-
neringen, men beslöto sedermera vid en
sammankomst att för arrangörernas skull
slutföra tävlingen. Dock med det förbe-
håll, att krigförande nationer icke skulle
ställa upp till spel mot varandra, utan
poängen här delas lika, alltså 2—2. Här-
igenom kom naturligtvis resultaten och
tävlingen i sin helhet att delvis förryckas.
Sverige gjorde emellertid en myc-
ket god insats genom att belägga fjärde
plats bland tjugosju nationer. Segern

hemfördes av Tyskland — i hård slut-
strid med Polen. En ödets nyck!

Slutställningen i finalturneringen blev:
1) Tyskland 36, 2) Polen 35½, 3) Estland
33½, 4) Sverige 33, 5) Argentina 32½, 6)
Böhmen-Mähren 32, 7) Lettland 31½, 8)
Holland 30½, 9) Palestina 26, 10)
Frankrike 24½, 11) Kuba 22½, 12) Chile
22, 13) Litauen 22, 14) Brasilien 21 samt
15) Danmark 17½ poäng.

Det nuvarande världsläget till trots
planeras flera verkligt förnämliga schack-
evenemang. Ett dylikt har när detta skri-
ves just börjat i Holland, nämligen en
match om 14 partier mellan förre världs-
mästaren Euwe och tjugotreåriga estlän-
daren Keres, vilken av många anses som
den kommande världsmästaren. Med sä-
kerhet blir det en synnerligen hård upp-
görelse mellan dessa bägge schackgigan-
ter.

Som det ser ut kommer exvärldsmäs-
taren Capablanca sent omsider att få sin
länge eftertraktade revanschmatch mot
nuvarande världsmästaren Aljechin. I
över tio år har planer på ett sådant möte
varit på tal men av olika anledningar ej
kunnat realiseras. Nu har emellertid
underhandlingar först inom argentinska
schackkretsar, bägge parter sägas ha ac-
cepterat, och matchen skall inledas den
14 april 1940. En del av inkomsterna vid
arrangemanget skall gå till franska Röda
korset.

Antagen Damgambit

Spelet i Östergötlands Schackförbunds
lagtävlingar 1939.

Folke Ekström,

Henry Johansson,

Linköping

Norrköping

1. d2—d4

d7—d5

2. c2—c4

d5×c4

3. Sg1—f3

c7—c5

4. e2—e3

e7—e6

5. Lf1×c4

Sb8—c6

6. 0—0

Sg8—f6

7. Dd1—e2

c5×d4

8. Tf1—d1

a7—a6

9. e3×d4

Lf8—e7

9. — b7—b5 kan besvaras med 10. d4—d5.

10. Sb1—c3

Sc6—b4

11. Sf3—e5

0—0

12. — Lc4—b3!

Sb4—d5

12. — b7—b5 hade lett till pjäsförlust ef-
ter 13. a2—a3, Sb4—d5.

14. Sc3×d5 jämte Se5—c6 och på 12. —
Lc8—d7 är 13. d4—d5 starkt.

13. Td1—d3

Tf8—e8?

Denna försvagning av f7 blir orsaken
till partiets förlust. Med tornet på f8
kan svart besvara Tg3 med Kh8. Vit må-
ste då istället rikta angreppet mot h7.

JORDEN RUNT

95,000 bäddar för tuberkulösa i U. S. A.

Antituberkulosarbetet i Förenta staterna karaktäriseras av en oerhörd intensitet och brinnande entusiasm, berättar överläkaren vid Lunds lasarett, docent Erik Hedvall, som på inbjudan av American Scandinavian Foundation i New York, i samarbete med kommittén för svensk vetenskaplig föreläsungsverksamhet i Förenta staterna, företagit en studieresa i U. S. A. och Kanada. Icke mindre än 1,200 vårdanstalter, sanatorier och tuberkulossjukhus, tillsammans 95,000 bäddar, äro tillgängliga för tuberkulösa

personer, huvudsakligen i vuxen ålder. Därtill komma tusen olika liknande inrättningar för vård och behandling av tuberkulösa barn. Mer än 10,000 sköterskor äro anställda för tuberkulosens bekämpande utanför själva vårdanstalterna.

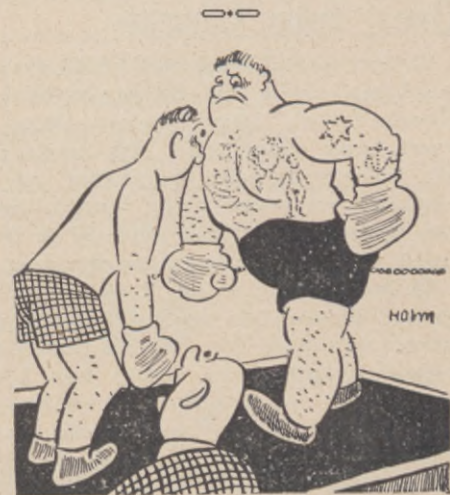
Till följd av denna aktivitet har tuberkulosdödligheten sjunkit mycket kraftigt, från omkring 200 pr 100,000 personer år 1904 till ungefär 55 i nuvarande stund. Motsvarande siffror i Sverige voro år 1911 191 och 1938 81. Fortfarande avlida emellertid i U. S. A. flera personer i åldern 15—55 år av tuberkulos än någon annan sjukdom, vilket visar, att tuberkulosens bekämpande måste fortsättas. Enbart under ett år tuberkulinprövades mer än 2 miljoner personer i Förenta staterna.

Tuberkulosdödligheten i British Columbia är liksom i övriga stater i Kanada i stadigt sjunkande med undantag av indianerna, bland vilka fortfarande dödligheten är mycket hög. Skandinavier-

na visa här, slutar docent Hedvall, liksom överallt i Amerika en något högre dödlighetssiffra än den vita rasen i övrigt.

Svart tuberkulos.

Under de senaste 25 åren har tuberkulosen i U.S.A. från att ha varit landets sjukdom nr 1 kommit på sjunde platsen. Men fortfarande härjar den starkt bland negrerna. Medan dödligheten bland de vita är 1:2,000 är den hos de svarta fem gånger så stor.

Sekonden: — Slå till, för katten! Bilderna kan du ju titta på efteråt.

14. Td3—g3   Lc8—d7
15. Lc1—h6   Le7—f8
16. De2—f3   Ld7—c6

Eller 16. — S×c3 17. b×c3 och svart har inget nöjaktigt försvar mot Df4 jämte L×g7.

17. Sc3—e4   Dd8—e7
18. Lh6—g5   Kg8—h8

Svart är förlorad hur han än spelar. Han sätter nu sitt hopp till fortsättningen
19. S×c6? b×c6 20. L×d5, e×d5!

19. Lb3×d5   Lc6×d5
20. Lg5×f6   g7×f6
21. Df3×f6†   De7×f6
22. Se4×f6   Uppgivet.

Ett av vit mycket energiskt genomfört parti.

Patienternas spalt (Forts. fr. sid. 13)

Jul på Kolmården

"Julen räcker ända till påska", bruka vi sjunga, men den egentliga helgen är nu förbi. Den har firats enligt gammal sed här på Kolmårdssanatoriet — med ljus, granar och dopp i grytan och sådant, som hör till, och den har för ett ögonblick kommit oss att glömma kriget, som rasar oroväckande nära vårt lands gränser. Ja, den har varit fullt upp lika fridfull som vanligt.

I god tid började man pynta och stöpa ljus. Da'n före da'n åkte grannlåten opp kring lampor, på bord och i fönstren. När det så på själva julafton föll en ymnig julsnö, förde denna också med sig den rätta julstämningen.

På julaftonsmorgonen vaknade vi till tonerna av några jul-sånger, som sjöngos för oss. Så många som orkade drogo denna dag paltorna på sig för att kunna ta all härlighet i beskadande. På förmiddagen tågade en jämn ström av besökare upp till sanatoriet från tåg och bussar. Somliga hade hela famnen full av julklappar. Senare på dagen hölls julbön av kyrkoh. Gerh. Thorén, varefter överläkaren dr Paul Bergstrand framförde sin julhälsning. På kvällen följde utdelning av de klappar, som man inköpt för medel, som inkommit genom den sedvanliga insamlingen.

Juldagen gjorde sitt intåg med rimfrost och bitande kyla, varför man i allmänhet föredrog att hålla sig inomhus och titta på varandras julklappar.

Nisse och jag gjorde en rond på salarna och kommo lagom

in för att få se Kalle avprova sin pyjamas, som han fått av en snäll tant. Kalle hade de senaste två månaderna stått med grötmedaljen och på nämnda tid lagt ut avsevärt på bredden, något som hans tant varit alldeles okunnig om vid inköp av ifrågakarande persedel. Sedan han tagit på sig byxorna, hjälpte vi honom på med jackan. "Den sitter bra", sade Nisse, som har en enastående förmåga att kunna trösta folk, "men det är en liten rynka i veka livet". Jag vågade inte tänka mig plagget, sedan det lagts i blöt men nämnde ingenting utan tittade på Pelles gåvor. Det var idel slipsar. Jag bytte till mig två stycken mot ett par vantar. Självt hade jag nämligen fått vantar i det oändliga. Och så blev det afton den andra dagen. Julgröten åts i ovanligt stora portioner — chansen att få tag i mandeln blev härigenom större.

Även på annandagen hade kvicksilvret på termometern krupt avsevärt under nollstreck. Det var en strålande vacker vinterdag, och de flesta av oss togo förmiddagspromenad i vanlig ordning. På eftermiddagen underhölls vi med sång och musik av sångkören "Klippan" från Norrköping, vilket program blev en värdig avslutning på julhelgen.

Hack i häl på julen följde — som alltid — nyåret. Denna gång inföll nyårsafton på en söndag. Sedan julafton visste vi, att detta i och för sig är en inte alls oäven kombination. Det blir dubbelhelg med mera högtid i atmosfären — men en helg, som allt för snart lämnade plats för den trista vardagen.

Egentligen är det inte så stor skillnad på det gamla och det nya året! I själva verket är det endast timmarna kring årskiftet, som äro annorlunda. Om man bortser från, att man

så där efter helgen ganska allmänt går omkring och gäspar och känner sig en smula trött. Men nu skola vi inte börja det nya året med att gnälla. Ha vi kanske inte redan lovat oss själva att i år göra verklighet av de goda föresatser, som döko upp, då det magiska 12-slaget genljöd nyårsnatten! Jo då, och med en smula vilja skall det nog i år komma att ordna opp sig med både det ena och det andra, även om det ser mörkt ut för en och annan, som fått börja året med att åter inta sängen. Det finns ju glädjeämnen, och dem skola vi leta fram. Och så önska vi varandra god fortsättning på det år, som gjort sitt intåg.

Rono.

Brev från Uttran

Klockan fyra på morgonen den 13 dec. vaknade patienterna på Länssanatoriet vid Uttran av kvinnoröster, som sjöngo "Sancta Lucia". Ljusdrottningen, tärnor och en tomtegubbe gingo under stämmningsfull sång genom sanatoriet och bjödo alla patienter på kaffe, "lussekatter" och kakor. Allt var så högtidligt, och sängen riktigt värmde i den kalla vinternatten. När ljusståget dragit förbi, följde på de flesta salarna en pratstund, som varade ända till uppstigningen klockan 7.

På kvällen hölls en stor Luciafest under patienternas egen regim. Matsalen var smakfullt dekorerad, och borden stodo dukade med tända ljus. När alla, från överläkare till makulaturamlare, intagit sina platser, kom Lucia med tärnor och stjärngossar. Under intåget och vid brasan sjöngos de traditionella sångerna. Ett vackert inslag var också "den gamla Tomtens" tolkning av Viktor Rydbergs "Tomten". Efter detta vidtog kaffet den julmusikens toner. "Magistern" höll sedan en mycket uppskattad historik över Luciafirandet. Fröken Weigel bidrog också till stämningen med några vackra pianostycken. Till sist visades en film, om flydda dagar på Uttrans Sanatorium.

Den 20 dec. utdelades Julklappskommitténs skörd. Under hela hösten har dess medlemmar arbetat med att skicka ut listor och sparbössor till enskilda och företag för att, när julen kom, kunna ge patienterna en 'julslant. Nu var den stora dagen inne! Även denna gång var matsalen den smyckade samlingsplatsen. Där var trevligt ordnat med placering vid långbord och stockvedsbrasa i den öppna spisen. Sedan platserna intagits, kunde man se nyfikenheten lysa ur de församlades ögon. Vid var och en låg ett igenlackat, mystiskt, kuvert. Att detta kuverts innehåll var julklappen, förstodo alla, men den stora frågan var, hur mycket det innehöll. Den frågan kunde man inte få besvarad än på en liten stund. Medan man drack kaffe, tisslades och tasslades, gissades och klämdes på det stackars kuvertet. Nu hände något! Julklappskommitténs ordförande,

Olle Lindblad, reste sig och hälsade med sin tordönsstämma de närvarande välkomna. Han föreslog sedan, att de hemlighetsfulla kuverten skulle öppnas. Först blev det dödyst något sekund, men sedan utbröt jubel och applåddaskor, som aldrig ville lägga sig. Inte ens den mest optimistiske hade denna gång kunnat gissa rätt på "slantens" storlek! På grund av det oroliga världsläget hade ingen räknat med att få lika mycket som föregående år, men det blev till och med mer, så det var inte att undra på att glädjen stod högt i tak. När jublet lagt sig, tackade Patientföreningens ordförande, Birger Pettersson, på patienternas vägnar julklappskommittén för dess framgångsrika arbete. Som en värdig avslutning visades den stämmningsfulla kortfilmen "Julotta".

Slin.

Från Söderby

Bästa Redaktör!

Undertecknad anhåller om plats för nedanstående i nästa nummer av Status.

Många gånger har det förvånat mig att i "Status" läsa i brev från andra sanatorier, hur trevligt dom kan ha det, med hjälp av läkare och systrar, vilka äro villiga att hjälpa till med trevnaden. Sådant tycks ej kunna gå för sig här på Söderby, ty här tycks nästan alla, och mest husmor vara emot nöjen för oss. Sångkör och musikkapell får ju komma hit, men att för patienterna få spela något eget teaterstycke eller annat, som verkligen kan roa oss, det mottages nästan alltid med avslag. Ätminstone skall det vara ett förfärligt tiggande och frågande. Varför ej lite mera förståelse? Det skulle nog verka för mera förståelse emellan patienterna och de styrande — tänk på att vi sjuka behöver all den glädje vi under vår sjukhusvistelse kan få!

*

I ett nummer av "Status" läste jag om en ropandes röst från Kolmården. Vederbörande föreslog anordnande av brevaftnar, ett förslag, vars realiserande vi tror skulle bli ett verkligt nöje. Därför undrar vi om ej våran egen tidning "Status"! skulle kunna ordna den saken åt oss, genom att upplåta en brevsida med adresser över de olika sanatorierna i vårt land.

B-g.

*

Beträffande det sistnämnda önskemålet skola vi återkomma i ett följande nummer.

Red.

Prenumerera på

Status
RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

för år 1940

Ni behöver endast insätta 5 kr. å vårt postgirokonto, 154420, Götgatan 83 II, Stockholm, så kommer tidningen i korsband hela detta år.

(Lungsjuka erhålla tidningen för 3 kr.)

På 5 dagar
botas mjäll med
SEBUSAN
SVAVELTINKTUR
å 2:50 och 4:50 pr flaska.

KARLSTAD

BETALD ANNONSPLATS

KRISTINEHAMN

SCHULTZ KONDITORI
FOLKETS HUS. Tel. 1374.

KRISTINEHAMN
REKOMMENDERAS

BETALD ANNONSPLATS

MALMÖ

Aktiebolaget

J. PERSSONS EFTR.

MALMÖ

GARN, VÄVNADER och TRICOTAGE
EN GROS

KÖP

NIVELLA-Strumpan

BYGGMÄSTARE GUNNAR ROTH
REGEMENTSGATAN 114

Telefon 198 41 Kostnadsförslag
på begäran.

SKELLEFTEÅ

Bröderna Forslunds Automobilaffär
Storgatan 26, SKELLEFTEÅ

Förstklassig bilverkstad med moderna maskiner och
verktyg. Cylinderborrningar etc.
Telefoner 503 och 610.

ALLAS GEMENSAMMA INTRESSE

är låga varupriser. Nedbringa Edra levnadskostnader ge-
nom Kooperativ samverkan. — Gör Edra inköp i
SKELLEFTEÅORTENS KOOP. HANDELSFÖRENING
förening för lägre levnadskostnader

UMEÅ

3 fördelar att beställa möblerna hos
MÖBELSNICKERIET

1. Gediget utförande.
2. Personliga önskemål utförs.
3. Mycket förmånligt pris.

Grisbacka.

UMEÅ.

Telefon 394.

HENRIK HARJU

Rikst. 422 och 423 UMEÅ Lokal: Kungsg. 63.
Färg-, Kemikalie- & Tapetaffär. Avdeln. för fotografiska
artiklar.

Rekommenderar sin sortering av: Färger, Fernissor, Oljor,
Falu Rödfärg, Tapeter, Kameror, stor sortering, Förbands-
och Sjukvårdsartiklar m. m. Order till landsorten
expedieras omgående.

OLOFSSON & C:o — PLÅTSLAGERI

Haga, UMEÅ Tel. 10 36, 10 33, 10 34

Takreparationer — Allt slags Plåtslageri och Rostfritt.
FÖRTENNINGAR

VÄSTERHANINGE

L. P. LARSSONS SÖNER

Tel. 23 VÄSTERHANINGE Tel. 23

Hyvlade och ohyvlade trävaror
Plywood — Tegel och Papp

ÖREBRO

EIRA-BRÖD

ett förnämligt-bröd

A-B. Örebro Ångbageri

Finns det

något ombud för "STATUS" på Eder ort?

Om inte — insänd omedelbart nedanstående kupong och
begär kommissionärsvillkor. Vår adress är:

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Götgatan 83, 2 tr. (A), Stockholm. Tel. 41 39 99.

Undertecknad anmäler sig som kommissionär och be-
gär kommissionärsvillkor.

Namn: .....

Adress: .....

Postanstalt: .....

(Obs! Endast ordentliga och vederhäftiga försäljare göra sig besvär.)

E V E

margarinet till allt

drygt
billigt
näringsrikt

i kooperativa butiker

Fackligt arbete skänker social jämställdhet, självkänsla, trygghet — fostrar till ansvar och insikt i samhällsbyggandet.

LO är organisationen där 957.000 arbetande män och kvinnor samarbeta inom 7.815 fackföreningar sammanslutna i 46 fackförbund.

LO:s skriftserie omfattar 55 arbeten: bl. a. Sölvén: HUVUDAVTALET — Åman: PARAGRAF 23 — Louhikko: DEN FINSKA FACKFÖRENINGSRÖRELSEN — Lind: SOLIDARISK LÖNEPOLITIK.

LO:s veckotidskrift FACKFÖRENINGSRÖRELSEN är det centrala organet för den samlade svenska fackföreningsrörelsen. Prenumerationspris 6:15 pr år.